

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LALOS.

Előfizetési árak:
Égész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 215. szám.

Hétfő, szept. 21.

A vasárnapi munkaszünet.

A nagybeeskereki kereskedők és alkalmazottak gyűlése.

Nagybeeskerek, szept. 21.

A kereskedelmi miniszternek az üzleti alkalmazottak munkaszünetéről szóló törvényjavaslata az egész országban nagy mozgalmat keltett s kereskedői körökben általános eszmecsere tárgyát képezi. A kereskedők, különösen pedig az alkalmazottak országsszerte az általános vasárnapi munkaszünet mellett foglalnak állást, ami szerintük kedvezőbb volna a munkaadókra nézve is, mint az, hogy ha a kereskedelmi miniszter törvénytervezete lépne életbe, amely szerint a kereskedők hétköznapokon volnának kénytelenek szabad időt engedni alkalmazottaiknak.

Nálunk Nagybeeskereken is élénk mozgalom indult meg az alkalmazottak körében a teljes vasárnapi munkaszünet mellett. Hetek óta folynak már a tárgyalások s a mozgalom vezetői minden erejüket megfeszítették, hogy az alkalmazottak és a munkaadók között egyezséget hozzanak létre. Általánosságban ez a megegyezés most létre is jött, amennyiben a nagybeeskereki kereskedők kimondták, hogy bár legjobban szeretnék, ha a mostani állapot változatlanul maradna, de ha már a kereskedelmi miniszter törvénytervezete és az általános vasárnapi munkaszünet között kell választaniuk, úgy inkább az utóbbi mellett foglalnak állást. Minthogy pedig a kereskedelmi kamaráknak csak az általános vasárnapi munkaszünet, vagy a már ismert törvénytervezet között van választásuk s mivel semmiféle más speciális kívánságok figyelembe nem vehetők, most már határozottan mondható, hogy a nagybeeskereki kereskedők az alkalmazottakkal egyetértőleg az általános vasárnapi munkaszünetnek a törvénybei tatása mellett vannak. Konstatálni kell, hogy e kölcsönös megállapodás létrejötte körül a főérdem Weisz Izidor nagykereskedőt illeti meg, aki fáradságot nem ismerő buzgalommal igyekezett elsimítani azokat a differenciákat, amelyek a kereskedők és alkalmazottak között fennforogtak s tapintatos közbenjárásának köszönhető, hogy a közös meg-

állapodás minden komolyabb surlódás nélkül létrejött. A kereskedők és alkalmazottak mozgalmáról különben a következő tudósításunkban számolunk be:

A munkaadók értekezlete.

A nagybeeskereki kereskedők a vasárnapi munkaszünet tárgyában szombaton este fél 9 órakor a Lloyd-társulat üléstermében értekezletet tartottak, amelyen a helybeli kereskedők nagy számban jelentek meg.

Az értekezletet Weisz Izidor, mint a temesvári kereskedelmi kamara tagja nyitotta meg, örömeinek adva kifejezést afőlt, hogy az értekezleten a helybeli kereskedők színe-javát üdvözölheti. Az egybehívott értekezlet célja szerinte az, hogy a nagybeeskereki kereskedők is foglaljanak állást abban a mozgalomban, mely a munkaszünet kérdésének felvetése alkalmából országsszerte megindult. A kereskedelmi kamarák, amelyeket ez a kérdés közelről érint, felszólították tagjaikat, hogy tegyenek jelentést a kamaráknak a kerületükben uralkodó hangulatról. A maga részéről kötelességszerű lelkiismeretességgel vél eljárni akkor, mikor maguktól a kereskedőktől akarja a véleményüket megtudni, mielőtt jelentését megtenné. Ezután ismerteti a kereskedelmi miniszter törvénytervezetét, amely szerint a vidéken az üzletek vasárnapokon délig nyitva tartathatók, de akkor a kereskedők kötelesek alkalmazottaiknak hétköznap egy fél, illetve egész szabad napot adni. Figyelmezteti a kereskedőket ezen törvény szigorúságára, mely semmiféle kibúvót nem enged meg ezen kötelezettség alól. Miután behatóan ismerteti azokat a bajokat és nehézségeket, amelyek e törvény életbelépése esetén a kereskedőkre nehezednének, célszerűnek véli, ha a nagybeeskereki kereskedők is két baj közül a kisebbiket, az általános és teljes vasárnapi munkaszünetet választanák, amire a kereskedőknek éppen oly szükségük van, mint az alkalmazottaknak, mely utóbbiaknak különben is kötelességünk — mondja — módot és alkalmat nyújtani arra, hogy a hat munkanap fáradságait kipihenjék s testi és szellemi igényeik kielégítésére időt adjunk. Hivatkozik Franciaországra, Angliára, Belgiumra és Németországra, ahol maguk a kereskedők látták be, hogy alkalmazottaik csak úgy dolgozhatnak igazán kedvvel és kitartással, ha a hét elején pihent erővel fognak hozzá munkájukhoz, azzal a tudattal, hogy főnökeik az ő jogos emberi követeléseiknek szükségességét belátják és méltányolják. A maga részéről az általános és teljes vasárnapi munkaszünet mellett foglal állást. Kéri a jelenlevőket, hogy fejtsek ki

szintén nézeteiket ebben a kérdésben, amely minden egyes kereskedőre nézve egyaránt fontossággal bír.

Eckstein János a jelenlegi állapotok megtartása mellett kardoskodik, indokolván ezt azzal, hogy a vidékiek és a helybeli munkásnép csak vasárnap ér rá szükségleteit beszerezni s ha vasárnap az üzletek zárva lesznek, úgy a vidékiek nem fognak bejönni a városba, hanem otthon szerzik be szükségleteiket. Hasonló értelemben szólalnak még fel Freund Lajos és Berényi Bódog.

Dr. Dukesz József kéri az elnököt hogy mondja meg egész határozottan, mire nézve kapott felszólítást a kereskedelmi kamarától.

Weisz Izidor kijelenti, hogy a kamara felhívta őt, hogy tegyen jelentést arról, vajjon a nagybeeskereki kereskedők a törvénytervezet, vagy pedig az általános vasárnapi munkaszünet mellett foglalnak-e állást. Harmadik kérdésnek, vagy speciális kívánságnak itt helye nincs.

Guttman Mór közli az értekezlettel, hogy a kereskedelmi alkalmazottak a 20-án egybehívandó nagygyűlésen a kereskedők nevében is állást akarnak foglalni a 36 órás vasárnapi munkaszünet mellett, ami ellen a maga részéről tiltakozik, amennyiben ő nem hajlandó ehhez hozzájárulni.

Ezután Grünbaum Arnold kért szót s tartalmas, figyelemreméltó beszédben fejtegeti, hogy a teljes vasárnapi munkaszünetre nemcsak az alkalmazottaknak, de a munkaadónak is szüksége van, mert annak, ki a hat napot át átlag 14 órán keresztül erős munkával foglalkozik, annak szüksége van arra az egy pihenőnapra, ha — emberi módon akar élni, ha nem akarja magát is, a családját is elhanyagolni s ha nem akar a rabszolgaságig sülyedni. Példákkal illusztrálja, hogy Magyarország számos vidékén, ahol az orthodoxok laknak, a kereskedelem hetenkint két napon át is szünetel s a kereskedők ezt mégsem tartják magukra nézve károsnak. A publikumot hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy hétköznap szerezzék be a szükségletet s akkor senkisé fog lárt szenvedni abból, hogy vasárnap zárva van az üzlete. Igazán nagy és hatalmas kulturálmokban, ahol a kereskedő elsőrangú szerepet játszik a társadalomban, már rég belátták a vasárnapi teljes munkaszünetnek a szükséges voltát, már csak azért is, hogy időt engedjenek maguknak is, másoknak is arra, hogy ne csak a testüket, de a szellemüket is foglalkoztassák. A maga részéről teljes szívvel és lélekkel foglal állást a vasárnapi munkaszünet mellett s ha nem tartott volna attól, hogy

A „TORONTÁL“ tárcája.

Az első feleség.

Egész éjjel nem tudta behunyni a szemét Marescot. A menyasszonya képe nem hagyta el. A keresztnéve, Virginia, szakadatlanul üldözte, mint ahogy néha valami dal szokott üldözni bennünket, amelyetől nem tudunk szabadulni. A fejét belehuzta a vánkosok közé, s azt gondolta: „Holnap, tehát holnap! Anyakönyves, templom és családi lakoma.“ S szerette volna, ha huszonnégy órával idősebb lett volna, feleséges ember, aki szabadult mindenféle ceremóniától! Ah, milyen boldogok fognak lenni kettesben! Legalább az első időben. S miért nem egész életükben? Látott már jó házasságokat is. Az övé is ezek közé fog tartozni. Várta a hajnal hasadását, miközben terveket kovácsolt. Mikor a rózsás fény beszürodött az ablaktábla hasadékaiban, kiugrott az ágyból, kinyitotta tágra az ablakoknak mind a két szárnyát ennek a tavaszi napnak a hajnalhasadása előtt, amely mint örvendetes nap lesz bejegyezve életében. Szerda, május tizenkettő-dike . . . Ez csak három szó és mégis — mennyi jelentős dolog rejlik benne. Hogy átmelegíti a szívét, hogy felderíti a kedvét! Szerda, május tizenkettő-dike . . . Ez a nap az övé volt, úgy látszott, mintha csak neki világítana, mosolyogna és illatozna. Meglepetés volt, amelyet a természet az ő esküvője napjára tartogatott. Teli tüdővel szitta be a fűszeres levegőt, amely a kertből beáradt.

Marescot eljött az ablaktól s komolyan arra gondolt, hogy felöltözködjék. Az órája hatot mutatott. Tizenegy órakor kellett az anyakönyvi hiva-

talban lennie s azt gondolta, hogy aligha fog elkésni. Miután sietség nélkül megmosakodott és felöltözködjött, végigjárt az összes szobákat a jóízű ember arcával, aki nem talál semmi kifogásolni valót. Minden készen volt. A fehérarany szalomban minden váza tömve volt virággal. Micsoda barátságos ebédekét fognak enni a barna fatáblával kirakott ebédlőben, amelyben olyan kellemes tölgyláttal lengett! Hogy fog gondoskodni a feleségéről, minden jó falatot neki hogy meg! S valahányszor elmegy hazulról, mindig hoz majd neki valami nyaláncságot, vagy más apróságot és már látta magát, amint este, kissé elkésve, apró, rózsaszínű szalagos csomagocskákkal fog belépni. A felesége, akinek a kíváncsisága fel fog ébredni, tapsolva ugrál majd körülötte s azt mondogatja:

— Mi lehet benne?

Szobáról-szobára járt, a dolgozó szobából a biliárd-terembe, onnan a télikertbe, onnan a vendégszobába.

A szemlélődést befejezve, belépett végre egy nagy szobába, amely lomtól szolgált s a melyben össze-vissza hevert régi butor, ócska vas és ezerféle lim-lom: földgömb, fürdőkád, utiláda, öntöző-kannák, ócska képek, egy laterna magika. Már el akart menni innen, amikor tekintete hirtelen egy szekrényre esett. Nagy széles szekrény volt diófából, elfoglalta a szoba egy egész sarkát a fal mellett s rajta volt a kulcs is. Egy pillanat alatt felemelkedett lelkében első feleségének a képe s a falhoz kellett támaszkodni, hogy el ne uralkodják rajta egészen ez az emlék.

Tizenegy év óta özvegy volt. Regény, a mely úgy végződött, mint egy dráma. Berta . . . mily régen volt az! Mindjárt a tanulmányai be-

fejezés után feleségül vette, nagyon szerette s az asszony hat esztendő múlva meghalt tüdővészben. Marescot sokat szenvedett, napok, hónapok, évek multak s most már alig gondolt rá az elhunyra. Így lett negyvennégy esztendő s életét munka és szórakozás között, leginkább utazással töltötte s ma az esküvője napján a véletlen különös játéka következtében ott áll, ez előtt a szekrény előtt, amelyben az elhunytak az a néhány ruhadarabja s egyéb holmija volt, ami még elmaradt.

Mit csináljon? Beletekintsen? Soha! Nem lenne hozzá bátorsága, meg nem is az a pillanat ez, amikor szomorkodnia kell, felidézve a multat. Másrészt pedig, hagyhatta úgy a dolgot? A felesége felfedezheti már másnap a szekrényt, kutathatna benne . . . Ettől a kínos tapasztalattól meg kellett kimélni. S égő vágy támadt benne, hogy elfordítsa a kulcsot s csak egy pillanatra betekintsen a szekrénybe. Tétovázott, de aztán összeszedte az energiáját s elfordította a kulcsot. Penészes szag áradt elője. Elkezdett kutatni a ruhával s fehérneművel telt skatulyákban, felhalmozott mindent maga mellett, tekintet nélkül az új nadrádjára a szoba közepén és mikor mindent végignézett, reszketett a keze. Itt volt egy kis sacht, mezei virágokkal töltve, ezt egy Vile d'Avrayba való kirándulás után himezte; amott egy pár kis fekete atlaszpapucs, zsebkendők az ő monogrammjával: B . . . Berta! Marescotnak tizenegy évi özvegyiség után úgy tetszett, mintha megint érezné Berta csókját, karjának szorítását a nyaka körül! Berta igazán szerette. A hozzávaló szeretete soha, csak egy percig sem ingadozott, szerette egész az utolsó leheletéig. Bolond, háromszoros bolond, hogy most újra meg akar házasodni! Mikor egy no-

különcnek fogják nevezni, a maga részéről már rég megadta volna azt alkalmazottainak, akkor is, ha ez netalán bizonyos mértékben anyagi áldozattal járt volna.

A tárgyalás ezután azzal ért véget, hogy az értekezlet Eckstein János és Engel Jenő indítványára elhatározta, hogy arra érik a kamarát, hogy elsősorban a jelenlegi állapot megtartása mellett, ha pedig ez nem lehetséges, úgy az általános és teljes vasárnapi munkaszünet mellett foglaljon állást.

Weisz Izidor elnök kijelenti, hogy a kereskedelmi kamarát ily értelemben fogja informálni.

Grünbaum Arnold kéri az elnököt, hogy jelenjen meg az alkalmazottak vasárnapi nagygyűlésén s közölje velük a kereskedők határozatát. Miután pedig az értekezlet nevében köszönetet mond Weisz Izidornak a gyűlés tapintatos vezetéséért, az értekezlet az elnök étetésével véget ért.

A nagygyűlés.

Ugyancsak a vasárnapi munkaszünet tárgyában tartották meg tegnap a munkaadók és alkalmazottak együttes nagygyűlésüket. A nagygyűlés tegnap délelőtt 11 órakor volt a városház nagytermében s úgy a munkaadók, mint az alkalmazottak közül számosan vettek részt a gyűlésen.

A nagygyűlést Ernst Sándor elnök nyitotta meg, aki a szokásos üdvözlés után felkéri Mattanovics Bélát, hogy olvassa fel a múlt vasárnapi gyűlés elnapolásáról szóló jegyzőkönyvet.

Ennek megtörténte után Weisz Izidor közölte a nagygyűléssel a kereskedőknek a szombati értekezleten hozott határozatát, amely szerint, ha a jelenlegi állapot fenntartása nem volna lehetséges, úgy a kereskedők is az általános vasárnapi munkaszünetet kérik.

A jelen voltak a határozatot zajos éljenzéssel vették tudomásul, melynek lecsillapultával Fischer N. indítványozta, hogy amennyiben a teljes vasárnapi munkaszünet megadatik, kéréssek fel a kormány, hogy az egyes főbb kereskedelmi városokban, a kereskedelmi alkalmazottak számára állítsanak fel szakiskolákat, melyeknek látogatása az alkalmazottakra nézve kötelezővé tétessék, mert csak így fordíthatják az alkalmazottak a szabad időt az önművelésre.

Ernst Sándor ezután javasolja, hogy a nagybecskereki kereskedők és alkalmazottak nevében hozassák egy határozati javaslatot, amelyben kimondják, hogy az együttes nagygyűlés egyhangulag a teljes és általános vasárnapi munkaszünet mellett foglal állást s ez a határozati javaslat Fischer indítványával megtoldva adassék át dr. Várady Imre orsz. képviselőnek, hogy azt a kormányhoz juttassa, egyben az összes vármegyei országgyűlési képviselők felkérendők, hogy a munkaszünetről szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a vasárnapi munkaszünet mellett foglaljanak állást.

Weisz Izidor fejtegeti, hogy a nagygyűlés nem határozhat a kereskedők nevében. Indítványozza, hogy az alkalmazottak járuljanak hozzá a kereskedők határozatához.

Freund N. és Fischer hozzászólása után a határozati javaslatot Weisz Izidor indítványának megfelelőleg és Fischer javaslatával kibővítve a nagygyűlés egyhangulag elfogadta.

vemberi napon a halottivők beléptek a halott szobába, akkor ő tébolyodott fájdalommal odarohant a koporsóhoz, átölelte s azt kiáltotta:

— Nem akarom, hogy elvigyék!

S most ünnepi öltözkében volt, hogy lakodalomra menjen, lakodalomra! Ó, mint fog róla gondolni Berta, ha ő is látja ezt a gyalázatosságot! S ajkához szorította az ekekltyeket, a könyvével itatta, a szívéhez szorította:

— Még mindig szeretlek... csak téged szeretlek!

S lelkében újra átélte a vele töltött hat esztendő. S Berta ismét karosúnak, gyengédnek, szeretőnek tűnt fel előtte...

S egyszerre hallotta, hogy a kolostori óra tizenkettőt üt. Felugrott s egy pillanat alatt látta az egész rettenetes és nevetséges katasztrófát: mindenki ott van összegyűlekezve az anyakönyvi hivatalban, a szülők, a menyasszony... már egy óra óta.

Nos jó! Már későn van.

Az ő menyasszonya az a kis halott, akit nem szeretett eléggé. Érezte a jelenlétét ott maga körül s nem volt szüksége más feleségre.

S a válságra, amely az imént győzött, most valami szelid bágyadság következett. Néman engedett szabad utat a könyveinek s néma fájdalommal borult rá a felesége emlékére. Mikor Agáta, a vén cseléd, aki mindenhol kereste, belép ebbe a szobába, ijedten kiált fel:

— De uram, mi baja? Az anyakönyvi hivatal... az esküvő?

De Marescot feláll s fáradt mozdulattal intve felel:

— Nem... most már nem... sohasem...

Henri Lavedan.

A határozati javaslat szövegét a következők:

A nagybecskereki kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak 1908. szept. 20-iki kongresszusa, átalakulva a kereskedelmi alkalmazottak kongresszusává, határozatilag kimondja, miszerint feliratban arra kéri a magas kereskedelmi kormányt, hogy a munkaszüneti törvényen eszközözendő esetleges változás esetében csakis a teljes és általános vasárnapi munkaszünetre legyen tekintettel, mert csak ez elégíthet ki minden érdeket. A vasárnapi teljes munkaszünet törvénybe iktatásával egyidejűleg gondoskodjék a kormány a kereskedelmi központokban oly szakiskolák fenntartásáról, melyekben a kereskedelmi alkalmazottak szakszerű kiképzésben részesüljenek s amely szakiskolák látogatása kötelezővé tétessék.

Miután az elnök megköszönte Weisz Izidor fáradozásait, a sajtónak és a kereskedőknek is köszönetet mond a gyűlésen való megjelenéséért s ezzel a nagygyűlés véget ért.

A kamara a munkaszünet mellett.

Az ipari munkának vasár- és ünnepnap szüneteléséről szóló törvényjavaslat előkészítése céljából tudvalevőleg a kereskedelmi miniszter a temesvári kereskedelmi és iparkamarát is felszólította, véleményének előterjesztése végett.

Mint Temesvárról jelentik, a kamara most készítette el felterjesztését, amelyben a kontemplatív hétköznapi kárpótlás elve helyett a kereskedelmi üzletekre vonatkozólag a kötelező teljes vasárnapi munkaszünetet ajánlja.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeltől 6 óráig kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7 óráig délután; ugyanazon napokon este 6-tól 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 6 óráig nyitva marad. Szeptember 22. Rendkívüli megyei közgyűlés. Okt. 6. Közig. bizottság ülése.

— **Személyi hír.** Lowieser Imre központi főszolgabíró szabadságáról visszaérkezett s ma újból átvette hivatalának a vezetését.

— **A pápa jubileuma.** A pápa tudvalevőleg most ünnepi pappá szentelésének 50 éves jubileumát. Ez alkalomból a nagybecskereki róm. kath. plébánia-templomban tegnap délelőtt 10 órakor jubiláris zenésmise volt, amelyen Jankó Ágoston alispán vezetésével részt vettek az összes polgári és katonai hatóságok is. A misét Magyary Pál pápai kamarás mondotta fényes papi segédlettel, az egyházi ének és zenekar pedig Weninger József karnagy vezetésével Gütler „Misé”-jét adta elő kiűnő precizitással. Offertoriumra a Jubiláris Himnusz énekelték, míg a mise végén felhangzott a magyar himnusz is, amelyet a templomban egybegyűlt nagyszámú közönség állva hallgatott végig.

— **Az új szegedi üzletvezető.** A kereskedelmi miniszter augusztus hó 19-én kelt 60453. számú rendeletében a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőjével Felszeghy Ferencet bízta meg, aki most, tekintettel arra, hogy mi is a szegedi üzletvezetéshez tartozunk, átiratban értesítette a vármegye főispánját, hogy az üzletvezetőséget már átvette.

— **Küldöttség az alispánál.** Óboba község részéről Tuss Gyula községi jegyző vezetésével küldöttség tisztelgett ma délelőtt Jankó Ágoston alispánál s kérte a vármegye támogatását Óboba és Battyánháza községek egyesítéséhez. Az alispán megígérte támogatását, amit a küldöttség köszönettel fogadott.

— **Esküvő.** Fleiner Aladár nagybecskereki kereskedő ma délelőtt tartotta meg esküvőjét az anyakönyvi hivatalban Deutsch Janka kisasszonnyal. A polgári esküvőt az egyházi szertartás előzte meg, mely tegnap délután folyt le a helybeli izr. templomban nagy érdeklődés mellett.

— **A szerbek kisasszonynapja.** A görög keleti szerb egyház ma ünnepi Kisasszonynapját, mely alkalomból ma délelőtt a gör. keleti templomban ünnepi istentisztelet volt.

— **Uj iparengedélyek.** Az iparhatóság szombati üléséből kifolyólag a következők kaptak iparengedélyt: Fleiner Aladár vegyeskereskedésre, Müller József szatócüzletre és vendéglőre, Nesztorov Dusan papucsszágra és Nikolics Józsefné kávékimérésre.

— **Az ócsanádi gazdakör államsegélye.** Az ócsanádi gazdakör annak idején feliratilag fordult a földmívelésügyi miniszterhez, akitől vetőmag

beszerzésére államsegélyt kért. A 72 aláírással ellátott kérvény azonban nem hozta meg a kívánt sikert, mert a miniszter most arról értesíti Botka Béla főispánt, hogy a kérésnek nem ad helyt, mert a gazdakör tagjai elég jómódu emberek, akik nem szorultak állami támogatásra.

— **A torontál-erzsébeti vízlecsapoló társulat köréből.** Sierbán János főszolgabíró a mai napon adta át a miniszteri biztosságot dr. Millós Aurél kincstári ügyésznek, a torontál-erzsébeti lecsapoló társulat újonnan kinevezett miniszteri biztósának. A hivatalátadásnál jelen volt Lowieser Imre főszolgabíró, társulati igazgató és Boróczy Dezső társulati pénztáros. A hivatalvizsgálatnál úgy a pénzügy, mint az ügykezelés a legnagyobb rendben találtatott.

— **Utóállítás.** Ma délelőtt 9 órakor a Rezső-laktanyában utóállítás volt, amelyen a polgári hatóság részéről Szilágyi Albert m. aljegyző, a honvédségtől Neuschl Ferenc alezredes és Rigó Dezső hadnagy, a közös hadsereg részéről pedig Veinoves György százados és Vinczenythy hadnagy vett részt. Orvosok voltak: dr. Plechl Szilárd m. főorvos és dr. Misera József ezredorvos. A mai utóállításban 22 embert soroztak be rendes katonai szolgálatra.

— **A villamvilágítási bizottság ülése.** Nagybecskerek város villamvilágítási bizottsága ma délután 4 órakor ülést tartott, melynek lefolyását lapunk holnap számában közöljük.

— **A Katincze-pusztá bérbeadása.** A nagybecskereki határban levő 1245 hold 523 négyszögöl nagyságú „Katincze” nevű kincstári pusztá bérbeadására vonatkozó árverést ma kezdték meg a pusztán épült tanyán. A pusztából 1045 hold 523 négyszögöl kizárólag nagybecskereki, 66—66 holdat pedig felsőmuzslyai, zsigmondfalvai és lázáröldi lakosok bérelhetnek. Az árverés, amelyen csak olyan kisgazdák vehetnek részt, akiknek állami adója az 50 koronát meg nem haladja, igen élénken folyik s két holdas parcellákra osztva kapják az árverelő a bérletet, elég helytelenül, csak egy évre. Ma a felsőmuzslyaiak, azután a zsigmondfalvai és lázáröldiek részére, végül a nagybecskerekiek részére kijelölt parcellák kerülnek árverés alá.

— **A nagyszentmiklósi kórház kibővítése.** Mint Nagyszentmiklósról jelentik, a múlt héten gróf Nákó Sándor elnöke alatt a kórházi bizottság gyűlést tartott és tárgyalta a kórház kibővítésére beérkezett ajánlatokat. Sok vállalkozó reflektált ezen munkára, de az ajánlatok között nagy árkülömbőség is mutatkozott; a legelőbb ajánlattevő Köves Antal makói építész volt, kinek 190.000 koronára rugó ajánlatát el is fogadta a bizottság. A vállalkozót a bizottság nyomban sürgöny útján értesítette és valószínűleg már a jövő héten hozzá fog az építéshez, mert a pályázat értelmében köteles az építményeket még a folyó évben tető alá hozni.

— **A „Nagybecskereki Hírlap” megszűnt.** A hét évvel ezelőtt megindult „Nagybecskereki Hírlap”, amely az ugynevezett megyei ellenzéknek volt egykori lapja s egyideig napilap volt, majd hetilap lett, most befejezte pályafutását és megszűnt.

— **Az időről.** Meteor legújabbán a következőket jelenti az időről: Szeptember hó végével változatos idő várhatunk. Szeptember esomó-pontjai még 22, 23, 24, 25 és 27-ére esnek, melyek közül legerősebb jellegűek a 23. és 28-ikiak, csapadékos és változatos jellegűek. Október havának esomó-pontjai: 3, 8, 9, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 25 és 28-ra esnek, amelyek közül a legerősebb hatásúak a 9, 14, 20 és 23-ikiak. Október első napjai újra állandóbb jellegű időjárást hoznak. Változó, hűvös és csapadékos a 9-iki esomópont körül alakul, amidőn hosszabb tartamu változásokat várhatunk. 14. enyhe, derült, 20. enyhe, szeles, 23. csapadékos, hűvös, 28-iki azonban újra enyhe jellegű időjárást hoz a hollyók részéről.

— **Elájult a mise alatt.** Mint Temesvárról írják, ott Kun László dr. prelatus-kanonok, miközben a rendes káptalani misét olvasta, hirtelen rosszul lett és eszméletlenül összerogyott. Azonnal hazaszállították lakására. A kanonok azóta betegen fekszik, de állapota nem súlyos.

— **Életuntak.** Mint Nagyszentmiklósról jelentik, a múlt héten ott Wilp Mihály odaváló lakos az udvaron levő eperfára fölakasztotta magát. Hogy mi vitte az öngyilkosságra, nem tudják.

Ugyancsak felakasztotta magát Nákófalván a lakásán Bier János gazdálkodó s mire végzetes tettét észrevették, már hallott volt. Biernek egy hosszadalmas pere volt, mely a tönk szélére juttatta volna, felesége pedig — akit a szerencsétlen férj szerfölött szeretett, elhagyta azzal, hogy Amerikába megy. Az elhagyott férj több ízben panaszkodott rokonainak, hogy ezt a hálátlanságot nem bírja elviselni és kijelentette, hogy öngyilkos lesz. Ezt a szándékát most aztán tényleg valóra váltotta.

TÁVIRATOK

Andrássy Gyula a királynál.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Andrássy Gyula gróf belügyminiszter tegnap délben hosszabb magánkihallgatáson volt a királynál. A kihallgatás valószínűleg a választói jog reformjával függ össze.

A miniszterelnök Budapesten.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök klopodiai birtokáról ma reggel visszaérkezett a fővárosba.

A szerb patriárka-választás.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A karlóczai patriárka-választás dolgában a kongresszusi radikális párt részéről Musiczky, Krajo vic és Popovic kongresszusi tagok ma délelőtt tisztelték Wekerle Sándor miniszterelnököt, utána pedig Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel, a patriárka-választás dolgában. A küldöttek délután visszautaztak Karlóczára. A patriárka-választás holnap lesz s azt be kell, hogy a radikális párt küldöttjei mai audienciájának valószínűleg meg lesz az eredménye, tudniillik, hogy Bogdanovic Luciant megválasztják patriárkának. Állítólag 38 szavazata már biztos Bogdanovicnak.

A delegációk.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint a hivatalos lap közli, a király a delegációkat Budapestre október 8-ikára hívta egybe. Az uralkodó ugyanezen nap délben fogja fogadni a budai királyi várpalotában a delegátusokat s trónbeszéddel nyitja meg a delegációk ülését.

A képviselőház ülése.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház a nyári szünet után holnap déli 12 órakor tartja első ülését. Az ülésen csupán a következő ülés napirendjét állapítják meg, mely szerint Wekerle Sándor miniszterelnök indítványozni fogja, hogy a legközelebbi, vagyis a szerdai ülés napirendjére a delegáció tagjainak megválasztását tűzzék ki.

Küzdelem az általános választójogért.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Tegnap az ország több helyén nagy manifesztációk voltak az általános titkos választójog érdekében. Így Békéscsabán a parasztpárt tartott nagygyűlést, amelyen Békés, Arad, Csongrád és Csanád-megyéből jelentek meg nagy számmal küldöttek. A gyűlés az általános titkos választójog behozatalát sürgette. Végül táviratot küldtek a királynak, amelyben kéri, hasson oda, hogy a kormány az általános titkos választójogról szóló törvényjavaslatot mielőbb tárgyalassa le a törvényhozással. — Ugyancsak nagygyűlést tartott tegnap az általános választójog érdekében Sopronban a nyugatmagyarországi radikális párt, Nagy-károlyban pedig a polgári radikális párt. Nagy manifesztáció készült továbbá ma este a fővárosban, ahol a szociáldemokrata-párt 25 helyen tart nagygyűlést az általános titkos választójog érdekében. A szociáldemokrata párt a gyűlések után lampionos menetet akart rendezni a fővárosban, ezt azonban a főkapitány betiltotta, míg a nagygyűléseket engedélyezte.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A függetlenségi és 48-as párt holnap délután értekezletet tart, amelyen a delegációk tagjait jelölik ki. Az értekezleten Kossuth Ferenc fog elnökölni.

Beszámoló.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Privigyéről sürgöny-

zik, ott tegnap Brestyanszky néppárti képviselő beszámolót tartott. Kiséréteben több néppárti képviselő volt s úgy a beszámoló, mint a többi képviselőket azt mondták, hogy a néppárt nem fuzionál.

Ugyancsak beszámolót tartott tegnap Breznóbányán ifj. Wekerle Sándor. A beszámoló után választói bizalmat szavaztak úgy neki, mint a kormánynak s erről értesítették is a kormányt.

Egy jegyespár tragédiája.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint ismeretes, annak idején Gundel Göllöncsér János festőművész megölte magát, mert családja nem egyezett bele, hogy elvehessen egy Máté Ilona nevű leányt. A leány akkor szintén öngyilkosságot követett el, de felépült. A szerencsétlen teremtés azonban úgy látszik nem akart beletörödni a sorsába, mert ma ismét öngyilkosságot követett el. A leány ugyanis revolverrel a szájába lött és életveszélyesen megsebesítette magát, úgy, hogy haldokolva vitték a kórházba. Ezuttal valószínűleg célját érte, mert az orvosok reménytelennek mondják állapotát.

A kolera.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Szentpétervárról sürgönyzik, a kolera ott folyton terjed. A legutolsó napon ott 420 megbetegedés történt s a beteg közül kétszázhuszonhárman meghaltak.

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 21. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mi tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (április 1909.) . . . 23.30 — — Buza (októberre 1908.) . . . 22.74 — — Rozs (októberre 1908.) . . . 18.76 — — Zab (októberre 1908.) . . . 16.12 — — Tengeri (októberre) . . . 14.60 — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyílttér.

(E rovat alatt közlötték nem vállal felelősséget a szerk.)

Messaline - és Henneberg*
Radium - selyem 150 K-tól
Lónis né - feljebb, bérmentve és
Tádfel - vámmentesen. Minta
postafordultával.
Megrendelések bármely nyelven intézendők:
an Söldenfabrik. Henneberg in Zürich.
(4/1a-8.6)

Serravallo
féle
CHINA-BOR vastartalommal
Hygienikus kiállítás Bécs 1906. Altamáj, díszoklevél és nagy aranyérem.
Erdőtő szer: gyöngédek, vérszegények és lábadozó betegek számára.
Etvagygyerjesztő, idegerősítő, vérjavító ital.
Ize kellemes. Több mint 5000 orvosi elismerés.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Megrendelhető minden gyógyszerárban. 1/2 literes palack K. 2.60, 1 literes palack K. 4.80

MUST

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Literje 36 krajcár.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a házmesternél).

822-x.8

— **Két gyermek tüzhála.** Orsováról írják: A múlt héten Urdureán Krisztáné globurei lakos elment a kétszáz lépésnyire fekvő vizimalomba kukoricát őrölni s ezalatt három esztendő fiát otthon hagyta. A gyerek, úgy lehet, a tűz közelébe ment és ruhája meggyulladt, mert mire anyja visszatért, a kis fiu súlyos égési sebeket szenvedett. Estére a gyermek meghalt. Ugyanezen napon Csizmás Athanáz né agra-denai lakos tüzet rakott, még pedig, miként az a vidéken szokás, a konyhában a földön. Három éves kis leánya, míg ő a kuthoz ment, odamászott a tüzhöz, melytől ruhája meggyullt s a gyermek a szenvedett sebek következtében meghalt. Mindkét esetben megindították a vizsgálatot.

— **Késelő testvér.** Magyarpadéről jelentik, hogy ott a napokban Teleki András adai lakos, az ottani nagykorosmában Péter nevű öccsével együtt sörözött. Valami fölött a két testvér összeszólalkozott, aminek a vége az lett, hogy Péter bicskát rántott s azzal András bátyját kétszer hasba szurta. A késelő testvér ellen megindították az eljárást.

— **A legnagyobb természetes gyógyerő,** melyet a világ ismer: a villamosság. Kiváló szaktekintélyek igazolják, hogy nem létezik oly hasznos és eredményes gyógyítóerő, mint a villamos áram. Az ember agya, teste egy villamos batteria és az idegek megfelelnek a villamos vezetékeknek: az idegek által fölfogott érzések pedig a villamos folyamatok, miáltal a szervek működése a villamosságon alapul. Bebizonyított tény, hogy a legtöbb betegség ellen a villamosság a legkiválóbb gyógyító mód. Alkalmazza tehát a villamosságot: az Elektro Vitalizer a legideálisabb villamos gyógyító készüléket, melyet a most megjelent „Modern villamos gyógyító” című könyv behatóan ismert. Ezen hasznos értekezést ingyen és bérmentve zárt borítékban küldi az Elektro Vitalizer orvosi rendelő intézet Budapest. Károly-körút 2. felelelet 50. sz.

— **A Pesti Hirlap,** mint rendszeren, minden év őszén, ezuttal is figyelmezteti a magyar olvasóközönséget, hogy immár 19-ik évfolyamába lépő nagy képes naptárát csak azok az előfizetők kapják meg karácsonyi ajándékkul, akik legalább három hónap óta járatták a lapot. Ne mulassza el hát senki az alkalmat egy egész éven át használható diszes kiállítású és gazdag tartalmu ajándék-könyv megszerzésére, kivált mikor a lap, mely az előfizetőinek adja, Magyarország első lapja. A Pesti Hirlap ma hazánkban a legelterjedtebb, tehát a legkedveltebb, legbővebb tartalommal megjelenő és minden irányban független, ép azért az igazságot bátor szókimondással hirdető újság. Vezércikkei, tárcái, esti levelei elsőrendűek, színház-, hír-, szerkesztői üzenet- és vegyes-rovatok a legzadagabbak; mulató- és humoros közleményeivel minden lapot felülmul. A Pesti Hirlap minden előfizetője félon rendelheti meg a Divat-Salon című, kitűnően szerkesztett, elsőrendű divatújságot, mely a hölgyek körében általános kedveltségnek örvend. Fel tehát, aki még nem tette, siessen előfizetni a Pesti Hirlapra, melynek ára egy óra 2 kor. 40 fill., negyedévre pedig 7 korona s a Divat-Salonnal együtt 9 korona. A Pesti Hirlap címe: Budapest, Váci-körút 78.

Színház, irodalom.

* **Polgár Károly színtársulata,** mely tudvalevőleg október elsején kezdi meg Nagybecskerekben az őszi színi évadot, mint Verseczről jelentik, most ott működik élénk tetszés mellett. A társulat ezen a héten három új darabot mutat be Verseczen és pedig a „Kék egér”-t, a „Csókirály”-t és a „Tatárjárás”-t. A társulat e hó 29-ikén tartja Verseczen utolsó előadását, azután Nagybecskerekre jön.

* **Népiskolai Almanach.** A Huszár Béla szerkesztésében megjelenő Népiskolai Almanach tavalyi nagy sikere után az idén az 1908/9. tanévre szóló Almanach-ot, már mint egyik legnépszerűbb segédkönyvet várták a tanfériak. Az új Almanach, mely számos jeles tanfériu közreműködésével készült, meg is felel a hozzá fűzött várakozásnak: gazdag tartalma, alkalmas beosztása, célszerű és könnyű kezelési osztályozási naplója, bő címtára, az új könyvek és törvények ismertetése, a közlött tananyag beosztása az immár jól bevált és tetszéssel fogadott módszer szerint vannak ezuttal a csinos kiállítású zsebkönyvben elhelyezve, sőt — az illetékes paedagogusok utmutatása szerint — néhány gyakorlati útítást is honosított meg benne a szerkesztő. Különös érdeklődésre tarthat számot benne a népiskolai tanítás ingyenességéről szóló közlemény, mely tekintettel arra, hogy az erre vonatkozó törvény részben már a jövő tanévben lép életbe, erősen aktuális s mely lehetőleg minden oldalról megvilágítja ezt a fontos kérdést s magát a törvényt is. A hasznos segédkönyv bolti ára izléses vászonkötésben 1 korona 20 fillér, de a kiadó Franklin-Lampel-cég azoknak az igazgatónak és tanítóknak, kiknek iskolái a vállalat kiadványait használják, készséggel megküldi ingyen az Almanach-ot, ha eziránt hozzá fordulnak.

BUZIÁSI PHÓNIX
ASVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSÚ VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZÚ, VASMENTESÍTETT
rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDÍT GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVÁ!

lyógyódmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható **Schlesinger D.** fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 741—1.3.123

Hordó szűke miatt, hordók beküldése mellett

a folyó évi szüretre

literenkénti 56 fillér árban

előjegyzéseket elfogadok.

A szüret, melyen valódi tokajvidéki szamorodni készül, október 18-án kezdődik.

Szathmáry Kálmán

tulajdonos

867—3.1

Tolcsva (Zemplénmegye).

Folyékony
Somatose
jó szolgálatokat tesz
gyenge gyermekek és
felnőttek táplálkozásánál

Kapható a gyógyszerárakban és droguüzletekben.

2399/1908. sz.

Bóka község előljáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Bóka községében 1908. évi okt. 1-vel két irnoki állás a 720 korona, és egy kat. nyilvántartói állás 960 kor. évi fizetés és a kifejtendő szorgalomhoz képest némi mellékjövedelem élvezete mellett lesz betöltendő.

A jegyzői teendőben, de különösen az adó és kataszteri ügyek vezetésében teljes jártasság és a szerb nyelv ismerete megkívántatik.

Bóka, 1908. évi szeptember 15.

861—3.2

Községelőljáróság.

Árverési hirdetmény.

Szerbittebe község mint erkölcsi terület tulajdonát képező 8100 hold urbéri és 4171 hold Redin Ricsi határban gyakorlandó

vadászati jog

6 (hat) egymásután következő évre Szerbittebe községhezánál 1908. évi szept. 26-án d. e. 9 órai kezdettel megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. A kikiáltási ár az urbéri határra évi 150 kor., a Redin-Ricsi határra 65 kor.

Az árverési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a készpénzben.

Szerbittebe, 1908. évi szeptember 19.

862—3.1

Az előljáróság.

A felsőtorontali ármentesítő és belvízszabályozó-társulat igazgatójától.

5917. szám
ig. ex 1908.

Közgyűlési meghívó.

A társulati elnök ur Ö Meltósága folyó évi október hó 5-ik napján délelőtt 1/2 12 órára **Nagykikindán a társulati igazgatóság székegyületének gyűléstermébe közgyűlést** tűzött ki, — melyre van szerencsém ezennel tisztelettel meghívni.

Az alapszabályok 7. §-ának*) rendelkezése szerint van szerencsém a községi előljáróságokat megkeresni, hogy erről a községbeli érdekelteket a szokott módon megjegyzéssel sziveskedjenek értesíteni, hogy amennyiben azok az alapszabályoknak hivatkozott 7. §-a értelmében önként nem csoportosulnának, a megtartandó közgyűlésen az illető községi előljáróság által fognak képviseltetni; megjegyzem, hogy önálló szavazatra csakis az van jogosítva, akinek kétszeres kivétel szerinti közrejárlása legalább 200 koronát tesz ki.

A községbeli érdekeltég esetleges csoportosulásáról a választott megbízott, vagy megbízottak neveiről, valamint arról, hogy a községbeli érdekeltéget a községi előljáróság fogja-e a társulati alapszabályok 7. §-a értelmében képviselni, a szavazati lajstromok összeállíthatása céljából, a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal értesítést kérek.

Az 1908. évi október hó 3-iki közgyűlés tárgysorozata :

1. Az illetmény szabályzat megváltoztatása iránti javaslat.
2. Az árvédelmi szabályzat tervezete.
3. A töltés emelés terveinek bemutatása.
4. Az 1909. évi költségeloirányzat.
5. Tóth Károly Szőregh, Ó- és Ujszentiván községek meghatalmazottjának indítványa a társulati tisztviselők részére is drágasági pótlék megszavazása iránt.
6. Törökkanizsai közbirtokosság felebbezése a választmányának 13/1908. számú határozata ellen.

Nagykikindán, 1908. évi szeptember hó 19-én.

Báró HAUSER KÁROLY s. k.,
igazgató.

*) Az alapszabályok 7. §-a következőképpen szól: A társulati tagok törvényes jogaikat a közgyűléseken érdekeltégük arányában személyesen vagy a közgyűlés megnyitása g bejelentett megbízottjaik által gyakorolják.
A közgyűlésen a társulati tagok a kétszeres társulati kivétel szerinti számított közrejárlási összegnek minden 200 koronája után egy szavazattal bírnak; önálló szavazatra azonban csakis az van jogosítva, a kinek kétszeres kivétel szerinti közrejárlása legalább kétszáz koronát tesz. A szavazat számításakor a félnél nagyobb törtrész egésznek vétetik, a félnél kisebb törtrész pedig figyelmen kívül marad.
Kétszáz koronánál kevesebbet fizető tagoknak joguk van csoportosulni és közös megbízottjuk által összes érdekeltégük arányában szavazataikat gyakorolni, ha megbízottjaikat a közgyűlés napja előtt legalább 3 nappal az igazgatóságnál előzetesen bejelentik, jogukban áll nemcsak egy közgyűlésre, hanem állandó megbízottat is választani, kinek megbízatása addig érvényes, a míg meghatalmazása vissza nem vonatik. Az ilyen állandó képviselő az igazgatónak a meghatalmazás beküldése mellett szintén bejelentendő.
Azon kisebb érdekeltég szavazati jogát, akik önként nem csoportosulnak és akik megbízottjaikat előzetesen be nem jelentik, azon község előljárósága gyakorolja, a mely község határában az illető területek fekszenek. A község előljáróságának ez esetben még akkor is van szavazata, ha az illető község határábeli kisebb érdekeltég összes kétszeres kivételése sem tenne ki kétszáz koronát. (868—1.1)